

Grønlands regerings, Naalakkersuisuts, høringssvar indgivet under Europa-Kommissionens offentlige høring for Europa-Kommissionens forslag af den 14. juni 2018 til:

"RÅDETS AFGØRELSE om associeringen af de oversøiske lande og territorier med Den Europæiske Union, herunder forbindelser mellem Den Europæiske Union på den ene side og Grønland og Kongeriget Danmark på den anden side" ("associeringsafgørelsen")

24. august 2018
P.O. Box 1340
3900 Nuuk
Tlf +299 345000
www.naalakkersuisut.gl

Grønland skal indledningsvist takke Europa-Kommissionen for muligheden for at indgive høringssvar til forslaget til ovennævnte rådsafgørelse. Europa-Kommissionens foreslåede rådsafgørelse bekræfter, at EU's holdning er, at der fortsat er en fremtid med samarbejde mellem EU og Grønland. Det er også Grønlands regerings grundlæggende opfattelse. Det er ligeledes Grønland regerings opfattelse, at der er mulighed for at udvikle forholdet mellem EU og Grønland i fremtiden til gavn for begge parter.

Grundlæggende skal det bemærkes, at Grønland glæder sig over det partnerskab, der gennem årene har været mellem Den Europæiske Union, EU, og Grønland. Partnerskabet har været, og er, et fundament, der har dannet grobund for et tæt samarbejde omkring fiskeri i mange år til gavn for både EU, EU-medlemsstater og Grønland, samt et resultatgivende samarbejde om uddannelsen af børn og unge i Grønland til gavn for samfundsudviklingen i Grønland, og samarbejdet mellem EU og Grønland. Dette samarbejde har hjulpet Grønland til at styrke sin kapacitet til at håndtere de udfordringer der er i det grønlandske samfund, samt de udfordringer, der præsenterer sig udefra. Selvom der er lang vej at gå endnu før, at Grønland har nået sine uddannelsesmål, så har samarbejdet indtil videre gjort en mærkbar forskel.

Partnerskabet har ligeledes været baggrunden for adskillige politiske besøg og møder i fortrinsvist Bruxelles, og i Grønland, hvor dialogen har omhandlet emner, der inkluderer arktiske og geopolitiske forhold, klima, råstoffer, o. lign. I dette partnerskab har Grønlandsbeslutningen, i Grønland kendt som "partnerskabsaftalen", og fiskeripartnerskabsaftalen, samt fælleserklæring mellem EU, Grønland og Danmark underskrevet på højeste niveau, været centrale dokumenter og symboler på det tætte samarbejde. Her til kan bemærkes, at fiskeripartnerskabsaftalen mellem EU og Grønland skal genforhandles i 2019, hvorunder en ny allokering af kvoter og finansiel kompensation skal forhandles mellem parterne.

Denne tætte kontakt mellem EU og Grønland har medført, at EU i dag er Grønlands vigtigste samarbejdspartner, ud over Danmark.

Grønland har udtrykt bekymring over sammenskrivningen af Grønlandsbeslutningen med Overseas Association Decision, OAD'en, da begge instrumenter i dag virker efter hensigten og skaber resultater. Samtidig kan sammenskrivningen medføre tab af egen-profil for Grønland i relation til EU, og måske også skabe en ubalance i OAD'en, hvilket nok er uundgåeligt, da de særlige grønlandske forhold skal afspejles i den nye rådsafgørelse.

Grønland kan imidlertid også forstå hensigten bag sammenskrivningen – behov for simplificeringer og effektiviseringer i administrationen af de forskellige eksterne finansierings-instrumenter som EU har med eksterne partnere. Og derfor forholder Grønland sig konstruktivt til den foreslåede rådsafgørelse, og ser om der kan findes løsninger i relation til den foreslåede rådsafgørelsestekst. Derudover er det vigtigt for Grønland, at de etablerede policy dialogues mellem Europa-Kommissionen og Grønland fastholdes under den foreslåede rådsafgørelse, da disse er detaljerede substantielle og konstruktive dialoger, hvis effekter er målbare og gør en forskel i Grønlands udvikling på uddannelsesområdet og økonomistyringen i landet.

I uddannelsessamarbejdet mellem EU og Grønland, har der ligget grønlandske uddannelsesstrategier som udgangspunkt for samarbejdet, hvilket har givet gode resultater.

Der skal således lyde en generel opfordring til, at der under diverse samarbejdsområder, når det er muligt, foreligger dynamiske planer og strategier, som tager udgangspunkt i den udviklende parts behov og forhold. Det er udtryk for respekt overfor den udviklende part, hvilket styrker det politiske forhold mellem EU og den udviklende part, i indeværende tilfælde, Grønland.

Grønland noterer sig, at den foreslåede rådsafgørelse nu ikke længere skal gælde for Det Forenede Kongeriges oversøiske territorier. Dette er uundgåeligt med Brexit, og selvom det beklages fra grønlandsk side, da Grønland har oplevet et godt samarbejde med disse territorier. Alt andet lige vil det dog også betyde mindre administration for Europa-Kommissionen af den kommende rådsafgørelses indhold, da der vil være færre parter som falder ind under den kommende rådsafgørelse.

Grønlands regering skal her også tage et generelt forbehold i relation til rådsafgørelsen, og bemærke, at Grønlands regering besidder kompetencerne for at sætte politikken i Grønland, og at grønlandsk lovgivning skal følges i Grønland. Det er sjældent, at der mødes problemer omkring sådanne principielle forhold i samarbejdet mellem EU og Grønland, men af formelle årsager skal Grønlands regering for en god ordens skyld alligevel nævne dette.

Grønland kan i nogle tilfælde implementere EU-lovgivning, men dette er ikke altid muligt, da mange forhold kan tale imod dette – mindre kapacitet i administrationen, færre offentlige midler, lille befolkning, store afstande, klima, lille internt marked, få eksterne finansieringsmuligheder, en en-strengt økonomi, et generelt lavere uddannelsesnivea, osv.

Grønlands regering skal her tage forbehold for, at der senere i forløbet med EU's arbejde med forslaget til rådsafgørelsen, kan komme flere grønlandske input til forslaget senere hen i forløbet. Hvis der ligeledes i relation til andre foreslåede sammenskrivne rådsafgørelser sker opsplitninger, vil Grønlands regering forbeholde sig retten til at genoverveje sin position i relation til Grønlandsbeslutningens sammenskrivning med OAD'en.

Nedenfor følger tekstmær detaljeret hørings svar fra Grønlands regering:

Konkrete bemærkninger til forslaget til afgørelse:

Bemærkninger til titel på forslag til afgørelse

I parentes under Titlen på forslaget til rådsafgørelsen, står på nuværende tidspunkt udelukkende ("associeringsafgørelsen") på dansk – på engelsk ("Overseas Association Decision"). Der bør stå på dansk ("associeringsafgørelsen" & "Grønlandsbeslutningen"), og på engelsk: ("Overseas Association Decision & "Greenland Decision"). Dette skal også afspejles i bilaget til rådsafgørelsen. Hvis ikke dette ændres, giver det et signal om, at det ikke er en sammenskrivning, men en hel fjernelse af Grønlandsbeslutningen.

Der skal hertil bemærkes i relation til titlen på forslaget til rådsafgørelsen, at formelt set inkluderer "Kongeriget Danmark" også Grønland, hvorfor det mest korrekte vil være, at Danmark står angivet som "Danmark".

Præambel

Følgende afsnit ønskes indsat fra Grønlandsbeslutningens præambel:

(2) In its preamble, the Greenland Treaty states that arrangements should be introduced which permit close and lasting links between the Union and Greenland to be maintained and mutual interests, notably the development needs of Greenland, to be taken into account, and that the arrangements applicable to OCTs set out in Part Four of the TFEU provide an appropriate framework for those relations.

En opdateret version af Grønlandsbeslutningens afsnit (7) foreslås tilføjet.

Dele af afsnit (10)

(10) The partnership pursuant to this Decision should allow for the continuation of strong relations between the Union on the one hand, and Greenland and Denmark on the other, and should respond to global challenges, allowing for the development of a proactive agenda and the pursuit of mutual interests.

Afsnit (12) fra Grønlandsbeslutningen foreslås tilføjet:

(12) The partnership pursuant to this Decision should provide for a framework permitting regular discussions on matters of interest for the Union or for Greenland, such as global issues, where an exchange of views, and a possible convergence of ideas and opinions, could be beneficial to both parties. In particular, the increasing impact of climate change on human activity and the environment, maritime transport, natural resources, including raw materials, as well as research and innovation, calls for dialogue and enhanced cooperation.

Afsnit (15) fra Grønlandsbeslutningen foreslås tilføjet:

(15) That cooperation pursuant to this Decision should ensure that resource flows are accorded on a predictable and regular basis and are flexible and tailored to the situation in Greenland. To this end, budget support should be used wherever feasible and appropriate.

Generelt, indledende og til ”Baggrund for forslaget”

Bemærkninger til s. 3 og 4, Præambel (9), (16), samt i lovteksten art. 24, a, b, c, d, e

Grønland støtter internationale bestræbelser for, herunder EU's bestræbelser for, at nedbringe udledningen af drivhusgasser og stoppe den menneskeskabte globale opvarmning. Der skal ikke herske tvivl om, at disse bestræbelser er nødt til at lykkes.

Når det er bemærket skal det nævnes, at Grønland ikke er aftalepart til Paris-aftalen, da Grønland ikke er selvstændigt medlem af UNFCCC, da Grønland ikke er en selvstændig stat. Grønland støtter moralsk Paris-aftalen, men er ikke og kan ikke på nuværende tidspunkt være forpligtet af Paris-aftalen. Grønland har således heller ikke været inviteret til at være aktiv forhandlingspart under forhandlingerne ved Paris-aftalens tilblivelse, og derfor er der heller ikke forhold i aftalen, der tager højde for grønlandske samfundsmæssige forhold. Det skal yderligere bemærkes, at Grønland ikke er forpligtet af Danmarks forpligtelser under Paris-aftalen.

Til baggrund kan oplyses, at mere end 50% af Grønlands offentlige indtægter under Grønlands årlige finanslov kommer som tilskudsmidler fra eksterne parter – fortrinsvist Danmark. For at modtage eller generere disse midler, skal Grønland således ikke have erhvervsaktiviteter i Grønland for at få lige præcis disse midler som indtægter til finansloven. Midlerne bliver overført til Grønland uden, at der således har været industrielle aktiviteter i Grønland. Kort sagt; disse indtægter udleder ikke CO2 i eller fra Grønland.

Grønlands regering, Naalakkersuisut, har en politisk målsætning om, at Grønland skal blive økonomisk selv bærende. Det indebærer, at Grønland ved egen indsats skal generere midler for at erstatte de midler, som Grønland i dag modtager som eksterne tilskud. Igen vil dette medføre større industrielle aktiviteter indenfor forskellige sektorer i Grønland, hvilket højst sandsynligt vil medføre mere udledning af drivhusgasser, selvom Grønland stadig arbejder på

at forøge andelen af vedvarende energi. Grønland har således 2030-målsætninger om fuld energi-forsyning fra vedvarende energikilder.

I tilgift skal det bemærkes, at skiftende grønlandske regeringer til stadighed siden 1990'erne har investeret i vedvarende energikilder, vandkraftværker, hvilket i dag betyder, at omtrent 70% af den offentlige elektricitetsforsyning kommer fra vedvarende energikilder. Det er som sagt Grønlands regerings målsætning, at dette tal skal højere op, men det er samtidig nødt til at blive balanceret med behovet for øget uddannelse i befolkningen, sundhedstiltag, sociale tiltag, sunde og energi-effektive boliger, infrastruktur og erhvervsudvikling, osv, i de politiske og økonomiske prioriteringer, der må foretages i Grønland, som i alle andre lande. Begrænsede ressourcer, kapaciteter, store afstande og barskt klima, er ligeledes faktorer, der ofte skal tages med i betragtning ved større initiativer – herunder klimarelaterede tiltag.

Grønland noterer sig intentionen om at nå diverse klimamål, skal balanceres med det fundamentalt vigtige og resultatskabende uddannelsessamarbejde, som EU og Grønland har i dag. Grønland har opfattelsen, at uddannelsessamarbejdet meget gerne skal kunne fortsætte på samme niveau som i dag. En forudsætning for at nå diverse klimamål er, at befolkningen har de uddannelsesmæssige redskaber til at nå disse mål kan nås.

Grønland regering indgår gerne i dialog med EU omkring klimatiltag, forskning, strategier, tilpasning, udveksling af viden, udvikling af vedvarende energikilder, kapacitetsopbygning, osv, men kan på nuværende tidspunkt ikke være forpligtet af elementer under Paris-aftalen.

s. 3 om Arktis

Grønland kan bekræfte, at Grønland spiller en aktiv rolle i relation til den integrerede EU-politik for den arktiske region.

s. 4 nederste afsnit:

Grønland ser frem til, at fortsætte partnerskabet mellem Den Europæiske Union, Grønland og Danmark. Grønland noterer sig, at intentionen for nærværende afgørelse er at lette samråd, samarbejde og politikdialog af gensidig interesse. Det kan Grønland støtte.

Om The Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument:

Grønland støtter fremsættelsen af Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument, for så vidt angår intentionen om at forenkle de fremadrettede rammer. Grønland må dog tage generelt forbehold overfor NDICI-forslaget i nærværende høringssvar, som følge af kapacitetsbegrænsninger i den grønlandske administrationen og at høringen foregår henover sommeren. Grønland er tilfreds med, at der er en anden lovramme-tekst (NDICI), som der kan tages udgangspunkt i ved tvivl i samarbejdet mellem EU og for eksempel Grønland. Fra grønlandsk side tages

ligeledes forbehold for at løsninger også kan tage udgangspunkt i grønlandske forhold. Disse forbehold inkluderer blandt andet, at Grønlands regering har kompetencen til at implementere politikker i Grønland, samt at grønlandsk lovgivning skal følges i Grønland.

S.5, 3:

Det er uklart om der henvises til midtvejsevalueringsrapporten fra 15. december 2017 eller om der er tale om en ny og anden midtvejsevalueringsrapport?

s.8, 3 og 4, s. 9, to øverste afsnit:

Grønland noterer sig med tilfredshed, at det foreslåede allokerede beløb for perioden 2021-2027 på 225.000.000 € er sammenligneligt med beløbet for 2014-2020. Det er et beløb, som holder niveau siden Grønland var en del af EF, og efterfølgende hvor det gode samarbejde er fortsat mellem Grønland og EF/EU efter, at Grønland udtrådte af Danmarks medlemskab af EF/EU. Beløbet skal ses i sammenhæng med først fiskeriaftalen, og senere fiskeripartnerskabsaftalen mellem EF/EU og Grønland. Fra grønlandsk side, kan man ikke se på Grønlandsbeslutningen uden også at se på fiskeripartnerskabsaftalen, herunder forholdet mellem kvoter og beløb. Fiskeripartnerskabsaftalen skal genforhandles i 2019.

Der ses fra grønlandsk side ligeledes frem til den forenkling for at nedbringe den administrative byrde, som instrumenter og programmer lægger op til, samt udsigten til flerårighed og fleksibilitet. Grønland ser frem til at blive oplyst nærmere om de mere enkle og fleksible flerårige programmeringer og procedurer. Hvis teksten skal forstås i retning af, at administrative forpligtelser og derved ressourcer kan frigives, bliver dette støttet af Grønland.

s. 9, 4, 2. afsnit:

Grønland støtter formålet for finansierings-programmerne. Grønland noterer sig med tilfredshed, at Grønland nu får adgang til disse programmer. Det skal bemærkes, at det er nødvendigt, at adgangen til disse midler ikke bliver for ressourcekrævende, da Grønlands, og andre OLT'eres administrative ressourcer er begrænsede i kapacitet. Det er derfor en forhåbning, at simplificeringen over Eksterne Finansierings-Instrumenter, og sammenskrivningerne også vil kunne mærkes ved ansøgninger og adgang til disse programmeringsmidler.

Præambel

S. 2, (6) Citat:

"I denne nye afgørelse bør fremhæves de særlige forhold vedrørende samarbejdet med Grønland, såsom målet om at bevare de nære og varige forbindelser mellem Unionen, Grønland og Danmark, anerkendelsen af Grønlands geostrategiske placering, betydningen af politisk dialog mellem Grønland og Unionen, eksistensen af en fiskeripartnerskabsaftale mellem EU og Grønland, og et muligt samarbejde om arktiske spørgsmål." (Citat slut)

Den gensidige respekt og anerkendelse af den anden parts kompetencer har været afgørende for en god politisk dialog og samarbejde, når det kommer til klimæændringer, natur, miljø, naturressourcer, herunder levende og ikke-levende ressourcer, arktiske spørgsmål, samt forskning og innovation. Det forventer Grønland vil fortsætte.

Det foreslås fra grønlandsk side, at tilføje ordet "naturen" efter "og før "miljøet" i afsnittets næstsidste sætning. Dette fordi, at natur kommer før miljø.

Præampel

(15)

Grønland foreslår at erstatte ordet "naturmiljø" med "biodiversitet og økosystemer". Sidste sætning i afsnit (15) er af grundlæggende vigtighed og bør ikke forringes!

(17)

Grønland foreslår ændringen af formuleringen til følgende: "Den vigtige rolle, som OLT'er kan spille i multilaterale miljøaftaler bør anerkendes i forholdet mellem Unionen og OLT'erne."

(20) – (24)

Grønland anser omtalen af handelssamarbejdet og dets mål for et meget væsentligt og positivt fokuspunkt for at forbedre Grønlands erhverv.

(20) (APN)

Grønland foreslår, at "kultur" tilføjes som en fjerde søjle. – "styrkelse af kulturen" eller "kulturel og social udvikling" kommer ind og tilføjes efter "bæredygtig økonomisk udvikling". Kultur skal ikke undervurderes i udviklingen af et samfund.

(21)

Grønland er enig i, at der indføres mere fleksible oprindelsesregler, herunder nye mere fleksible og enkle muligheder for oprindelseskumulation, som denne afgørelse bør resultere i, særligt for så vidt angår lande som allerede er omfattet af frihandelsaftale med Unionen og økonomisk partnerskabsaftale-lande (ØPA-lande).

(25) & (29)

Grønland anerkender, at den i Grønland gældende finansielle lovgivning bygger på EU-lovgivning. CRR-forordningen er således sat i kraft for Grønland ved en særlig lov for Grønland. Generelt er det et mål for Grønland, at der er konvergens mellem EU-lovgivning og grønlandsk lovgivning på området. Tilsvarende inden for det selskabsretlige område. Grønland værdsætter den konkrete henvisning til retsstatsprincippet i afsnit (29) i præambelen, som ligeledes er et grundlæggende hensyn i Grønland, for at opnå en sund økonomisk forvaltning, herunder en effektiv parlamentarisk kontrol.

Den danske regering har igangsat et analysearbejde vedrørende eventuel dansk deltagelse i det styrkede banksamarbejde, Single Resolution Mechanism (SRM). Såfremt Danmark indtræder i dette samarbejde, kan Grønland have et ønske om at indgå i dialog med EU om, at SRM Regulation (EU) No 806/2014 ligeledes kan finde anvendelse i Grønland.

(27)

Grønland noterer sig afsnittet, og har opfattelsen, at indholdet afspejler hvorledes samarbejdet er foregået mellem EU og Grønland under Grønlandsbeslutningen.

Er denne opfattelse forkert ønskes dette meddelt og eventuelle bemærkninger vil efterfølgende kunne knyttes dertil.

Selve lovtæksten:

Art. 3, pkt. 2 & 3

MIKL: Grønland foreslår, at mellem "national og "miljøbeskyttelse" tilføjes "natur og", således at det bliver til "national natur og miljøbeskyttelse". I sidste sætning i samme bestemmelse tilføj: "kulturel- og" før "social udvikling", samt "natur- og" før "miljøbeskyttelse".

Derudover art. 3, pkt. 3, samt art. 34:

Grønland har opfattelsen, at den sociale sektor og socialsikringsssystemer fortsat skal være mulige samarbejdsområder mellem EU og Grønland.

Art. 3,5 (b) & art. 5, 2 (a)

Grønland anser det for særdeles positivt, at Grønland er nævnt selvstændigt i relation til at højne uddannelsesniveaue, hæve forvaltningens kapacitet. Det er ligeledes meget positivt, at der i relation til Grønland nævnes økonomisk diversificering, integrering i verdensøkonomien, regionale økonomier og behovet for at øge arbejdsstyrkens færdigheder.

Art. 5

Grønland støtter, at de nævnte områder i den foreslåede bestemmelse kan udgøre rammen for politisk dialog og samarbejde om spørgsmål af fælles interesse. Grønland skal dog her tage forbehold for, at konkret dialog og udviklet samarbejde i nogle tilfælde sker under dedikerede aftaleforhold. Et eksempel er Grønland og EU's fiskeripartnerskabsaftale, hvor fiskeri-relateret dialog og samarbejde har kørt i mange år med god dialog og samarbejde til følge, og det er Grønlands opfattelse, at dette format skal fortsætte.

Det er samtidig Grønlands opfattelse, at hvor der på et overordnet plan kan være fælles dialog, inspirations og oplysningstiltag mellem EU og OLT'erne og Grønland, så bør konkrete samarbejder ske bilateralt mellem EU og den enkelte OLT, samt Grønland. Hertil kan forskelle mellem andre OLT'ere og Grønland være for store til, at de samme løsninger lader sig direkte overføre. Løsninger

under tropiske forhold, er ikke altid egnede løsninger under arktiske forhold, og omvendt.

Art. 6

Grønland støtter denne intention.

Art. 13 og art. 14, b

Grønland kan generelt tilslutte sig indholdet i artikel 13, herunder art. 13, stk. 5. Grønland ser det som hensigtsmæssigt, hvis sådanne dialoger også kan tage udgangspunkt i nationale planer og strategier. Grønland ønsker at tilføje, "uddannelse" foran "energi" og "natur og" foran "miljø" - begge i art. 13, stk. 5. Det er samtidig Grønlands opfattelse, at hvor der på et overordnet plan kan være fælles dialog, samt inspirations og oplysningstiltag mellem EU og OLT'erne og Grønland samlet, så bør konkrete samarbejder ske bilateralt mellem EU og den enkelte OLT, samt Grønland. Hertil kan forskelle mellem andre OLT'ere og Grønland være for store til, at de samme løsninger lader sig direkte overføre. Løsninger under tropiske forhold, er ikke altid egnede løsninger under arktiske forhold, og omvendt.

DEL II, Kap. 1: "Natur" indsættes, så det bliver "Natur og miljøspørgsmål" i kapitlets titel.

Art. 15

Fra grønlandsk side foreslås, at "natur og miljø" indsættes. Det foreslås ligeledes, at inkludere en formulering, der giver afsæt for at kunne få midler til at deltage og spille ind til regionale og globale initiativer og processer under de nævnte områder.

Art. 16

Grønland støtter intentionerne i bestemmelserne. Det grønlandske folk lever grundlæggende med og af naturen – på land og i havet, og har gjort dette i så mange århundreder, at det er en del af den grønlandske kultur. Dele af Grønland kan have endda meget svære infrastrukturelle vilkår, og lokalbefolkningerne har ikke mange andre valg, end at leve af hvad naturen bringer. Løsninger som giver mening i Europa, hvor afstande er små, klimaet er mildt, markeder store og priser på varer lave, er ikke altid mulige løsninger i Grønland, hvor afstande er store, klimaet er hårdt, markeder små og priser på varer høje. Derfor er bæredygtige forvaltning og løsninger i relation til naturen i Grønland, i høj grad også et spørgsmål om at tage bæredygtige beslutninger og løsninger med lokalbefolkningerne, hvor lokalbefolkningerne ses i samspil med naturen og udnyttelse af naturens ressourcer er naturligt. Derfor er det også af grundlæggende vigtighed, at der i et eventuelt samarbejde omkring "Bæredygtig forvaltning og bevarelse af biodiversitet og økosystemtjenester" skal være

gensidig respekt omkring kompetencefordelingen mellem parterne og de hensyn der skal tages.

Grønland ønsker flere oplysninger vedrørende hvad blå infrastruktur indebærer.

Grønland vil derudover bemærke, at samarbejde mellem EU og Grønland indenfor fiskeri, vil foregå under fiskeripartnerskabsaftalen.

Art. 16, c.iv

Grønland foreslår, at der indsættes (efter videnshullerne): herunder sikring af langsigtede monitoringsprogrammer og vurderinger af status og tendenser for arter og økosystemer. Eventuelt slette sætningen der starter med "bl.a."

Art. 16, e.

Der ønskes flere oplysninger omkring betaling for økosystemtjenester.

Art. 18, a

Grønland foreslår, at der til sidst i sætningen indsættes: "herunder støtte til langsigtede monitoringsprogrammer."

Art.18 & 19 og Art. 55-56:

Grønland mener, at det er positivt, at fiskeripartnerskabsaftalen mellem EU og Grønland nævnes i foreliggende forslag til rådsafgørelse. Grønland skal dog bemærke, at samarbejde indenfor fiskeriområdet er komplekst og kan være følsomt. Derfor skal samarbejdet omkring fiskeri, forvaltning af fiskebestande, osv., foregå indenfor en dertil dedikeret fiskeripartnerskabsaftale og mellem dertil dedikerede myndigheder på begge sider, som det sker i aftalen og samarbejdet mellem Grønland og EU.

Art. 19, 1.b

Grønland foreslår at indsætte "herunder monitorering af de marine økosystemer." sidst i sætningen.

Art. 19, 2, c

Sætningen "regelmæssigt at konsultere hinanden om bevarelse og forvaltning af havets levende ressourcer". Dette er alt-omfavnende og ikke i tråd med resten af bestemmelsen, som handler om fiskeri. Dette bør rettes.

Art. 19, 20 og 22

Grønland anser området for bæredygtig vandforvaltning for et særlig relevant og positivt samarbejdsområde, da det kan medvirke til at realisere Grønlands energi- og vandsektorplan, som har særlig fokus på bæredygtig energiforvaltning, bl.a. ved investeringer i vedvarende energi i Grønlands mål frem mod 2030.

Art. 23

Grønland anser det som positivt, at råstoffer er medtaget som muligt samarbejdsområde. Grønland har enorme potentialer vedrørende mineralske råstoffer, og underskrev en Letter of Intent på råstofområdet med Europa-Kommissionen i 2012. Der er store landområder i Grønland, som stort set ikke er blevet efterforskede endnu. Grønland byder derfor eventuelle samarbejdsprojekter velkommen, som kan bidrage til opbygning af geologisk viden om og kapacitet i relation til råstoffer i Grønland. Et eventuelt samarbejde kan være fokuseret på bestemte mineraler fx "grønne mineraler" (kobber, sjældne jordarter, mm.). Samarbejdsprojekter kan endvidere være fokuseret på forsyningssikkerhed for bestemte råstoffer til EU. Den specifikke henvisning til sjældne jordarter, opfattes af Grønland som være begrundet i EURARE projektet.

Grønland anser det som vigtigt, at eventuelt samarbejde indenfor råstofområdet medfører, at kapaciteten hos den enkelte OLT, også i Grønland, højnes og styrkes, hvilket også understreges af bestemmelsen under art. 23, e.

Det er ligeledes vigtigt at bemærke, at respekten for kompetencefordeling mellem parterne er vigtig for at samarbejde skal kunne fungere under råstofsamarbejdet. Når det er bemærket, skal der for en god ordens skyld tilføjes, at Grønland ikke har oplevet problemer omkring dette med EU.

Art. 25

Grønland støtter bestemmelserne omkring Katastroferisikobegrænsning, og Grønland er interesseret i at indgå i dialog med EU på dette område. Siden 2017, har to bygder, Nuugaatsiaq og Illorsuit, været evakueret, som følge af nærliggende fjeldskred og efterfølgende tsunami. Permanent genhusning og tilpasninger i nærliggende by, Uummanaq, er og skal nu i gang.

Art. 26

Grønland anser området "Tilgængelighed" for ligeledes at være et vigtigt muligt samarbejdsområde, da Grønlands geografiske placering kan være udfordrende indenfor bl.a. transport, informations- og kommunikationsteknologier, luftfart, søfart, erhverv og turisme henseende – både internt i Grønland og til og fra Grønland.

Art. 27 og art. 27, 3

Et eventuelt samarbejde på søfartsområdet skal ske med respekt for de særlige behov som Grønland har for at sikre levering af varer til befolkningen. Grønlands størrelse og ringe befolkningstal kan hindre en effektiv godstransport på kommercielle betingelser for nuværende, men Grønland bestræber sig dog på at gå i den retning.

Grønland foreslår derfor at et punkt (f) indsættes, hvorved at eventuelle samarbejde skal tage hensyn til sikker forsyning af yderdistrikter:

"(f) støtte til sikker forsyning af yderdistrikter og isolerede øer."

Til bestemmelse art. 27, 3, foreslår Grønland tilføjet til slutningen af sidste sætning: "..og EU's lovgivningsmæssige rammer, samt behørig hensyntagen til den enkelte OLT's nationale lovgivning og kapacitet."

Art. 30

Grønland har gennem en årrække investeret i informations- og kommunikationsinfrastruktur for at forbedre adgangen til internet-, radio- og telekommunikation. I første sætning af art. 30 står: "...er samarbejdet på området..." – dette bør som ved andre mulige samarbejdsområder rettes til "...kan samarbejdet på området...". Grønland skal her bemærke, at et eventuelt samarbejde skal tage hensyn til Grønlands regerings kompetence til at udforme politikker for Grønland, og at grønlandsk lovgivning skal overholdes.

Art. 31 & Art. 31, d

Grønland anser de nævnte områder, forskning og innovation, som interessante mulige samarbejdsområder, herunder for eksempel i relation til råstoffer, geologiske undersøgelser, forskning generelt, osv. Det er vigtigt for Grønland, at grønlandske forskningsinstitutioner og virksomheder har adgang til diverse rammeprogrammer, såsom LIFE, BEST, COSME, Horizon 2020, Erasmus+, osv., og at de administrative krav ikke er så tunge i relation til sådanne rammeprogrammer, at de i realiteten ekskluderer grønlandske, og for den sags skyld andre OLT'eres, forskningsinstitutioners og virksomheders adgang, fordi der ikke er kapacitet og ressourcer til at håndtere de administrative krav. Det er ligeledes vigtigt, at rammerne for disse programmer ikke udformes ekskluderende på baggrund af disse enheders juridiske status, uafhængighed af den lokale regering, osv. I Grønlands tilfælde, har det hidtil været tilfældet, at forskningsinstitutioner har været og er nødt til at være offentligt ejede, ligesom mange af de største virksomheder ligeledes er offentligt ejede. Baggrunden for dette er simpel økonomisk nødvendighed pga. mangel på alternative finansieringskilder, samt meget små egne markeder, der begrænser indtægtsmuligheder betydeligt, hvilket nødvendiggør regeringens involvering, hvis diverse aktiviteter (herunder forskning), serviceydelser og varer skal opretholdes eller være tilgængelige for befolkningen. Grønlands regering er derfor nødt til at være aktiv med økonomisk støttende tiltag. Det betyder imidlertid ikke, at forskningsinstitutionerne ikke har forskningsfrihed. Mange europæiske rammeprogrammer har imidlertid bestemmelser, der ekskluderer enheder og virksomheder, der virker under sådanne forhold, som er gældende i Grønland. Dette medfører, at mulighederne for samarbejde eller finansiering under EU på disse områder desværre begrænses eller helt bremses. Det er uheldigt.

Art. 32-38

Grønland har opfattelsen, at samarbejdet med EU under Grønlandsbeslutningen på uddannelsesområdet har skabt resultater og fortsætter med at skabe resultater, hvilket midtvejsevalueringen af instrumentet også klart viser. Grønland har stadig et stykke vej at gå mht. at den grønlandske befolkningen når et uddannelsesmæssigt acceptabelt niveau i relation til målsætningen om at gøre det grønlandske samfund og økonomi selv bærende. Det er af fundamental vigtighed for Grønland, at samarbejdet mellem EU og Grønland har uddannelse som et centralt omdrejningspunkt, da dette på sigt vil styrke Grønland i dets kapacitet til at udvide samarbejde med EU indenfor andre

områder end uddannelse. Grønland er i dag åben for samarbejde med EU indenfor andre områder end uddannelse også, men ønsker at fastholde uddannelse som det centrale område.

Grønland er at den opfattelse, at det naturligvis er vigtigt, at sikre fødevarerforsyningsikkerhed for befolkning – også i yderdistrikter og isolerede øer. Realiteterne i Grønland er imidlertid således, at klimaet, afstande, små lokale markeder og dertil følgende begrænset økonomi i kombination nødvendiggør en høj grad af selvforsyning af fødevarer, og derfor er det, og vil fortsat være, en prioritet og ansvar for Grønlands regering, at sikre, at lokalbefolkninger har mulighed for på bæredygtige vis at forsyne sig selv med fødevarer gennem fiskeri og jagt, hvilket også er en del af den grønlandske kultur.

Grønland har store udfordringer på sundhedsområdet vedr. bl.a. rekruttering, fastholdelse og uddannelse samt, herunder også i relation til sundhedsaftaler med mineselskaber, hvor projekterne dels ligger i områder langt fra sundhedsvæsenets infrastruktur og logistik, og hvor der dels kan forventes en del udefrakommende arbejdskraft. Derfor kan den kommende beslutning med fordel indføre et samarbejde om udvikling og styrkelse af sundhedsberedskab i bred forstand.

Grønland har opfattelsen, at den sociale sektor og socialsikringssystemer fortsat skal være mulige samarbejdsområder mellem EU og Grønland.

Art. 39 & 40

Grønland ser det som et godt samarbejdsområde i god overensstemmelse med regeringens turismeplan, herunder opførelse af 5 besøgscentre rundt i Grønland. Det første besøgscenter er Isfjordscenteret ved Ilulissat Isfjord med planlagt åbning i 2021. I dette besøgscenter er der særlig fokus på, at turismen skal skabe udvikling og holdbar vækst lokalt. Det skal formidle betydningen af klimaforandringerne på de lokale forhold, men ligeledes den væsentlige globale betydning heraf.

Art. 43

Grønlands regering noterer sig med, at bestemmelsen "Varer med oprindelse i OLT'erne fritages for importafgifter ved indførsel i Unionen." fastholdes.

Art. 47

Grønland støtter op omkring bestemmelsen og intentionerne bag. Derudover omfatter Baselkonventionen Grønland. Grønland må dog tage forbehold, og bemærke, at Grønland har kompetencen indenfor miljø og affald i Grønland. Intentionerne i bestemmelsen må balanceres med ressourcer, manglende kapacitet og hvad der er praktisk muligt i Grønland, hvor afstande er endda meget store og affaldsmængder kan være ophobede gennem år, men i andre tilfælde relativt små.

Art. 51

Grønland støtter op om bestemmelsen, og har tidligere været i kontakt med EIB om samme emne og kan bekræfte, at bestemmelser virker efter hensigten, hvilket nedenstående tilfælde er et eksempel for:

Efter § 18 i inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor kan der i en tilladelse i henhold til inatsisartutloven fastsættes vilkår om anvendelsen af lokal arbejdskraft, når kvalificeret og disponibel arbejdskraft findes i Grønland.

EIB har i brev til Grønlands Selvstyre anført om krav om anvendelse af lokal arbejdskraft at: "EIB interprets the various clear statements herein that the offers of Greenland enterprises must be competitive and the local labor be qualified not as preferential treatment, but as the Government's understandable desire that projects and companies provide a fair opportunity on grounds of competitiveness for local enterprises to participate in the procurement process of goods, works and services and for local workers to be employed according to their qualifications."

EIB anerkender princippet om, at OLT'er kan vedtage bestemmelser, der har til formål at støtte og fremme den lokale beskæftigelse og virksomheder i forbindelse med råstofaktiviteter.

Art. 53

Der skal ikke herske tvivl om, at Grønland støtter op om intentionerne bag bestemmelseernes indhold, men må tage generelt forbehold for bestemmelsen indeholdende sætningen; "principperne om international miljøforvaltning og multilaterale miljøaftaler", da disse i nogle tilfælde ikke tager højde for Grønlands, og måske i nogle tilfælde også andre OLT'eres forhold. Dette pga. at Grønland, og andre OLT'ere, af den ene eller anden grund ikke gives adgang til at deltage i forhandlingerne om disse multilaterale aftaler og følgelig ofte ikke er part eller omfattet af disse. Det at Grønland, og andre OLT'ere ikke deltager ved disse multilaterale aftaler medfører, at forpligtelser under aftalerne ikke tager højde for forhold i Grønland og muligvis flere af OLT'erne. Det kan derfor medføre ganske vidtrækkende konsekvenser for Grønland, og måske andre OLT'ere, hvis ikke krav om tilslutning til disse internationale principper og multilaterale miljøaftaler følges op med anseelige ressourcer og kapacitet fra Unionens side. Der skal således ligeledes fra grønlandsk side henvises til forbeholdende givet i relation til Paris-aftalen i nærværende høringssvar, der i princippet kan udvides til andre multilaterale aftaler, hvis Grønland ikke allerede er omfattet og ikke part til disse.

Fra Grønland skal derfor fremføres forslag til, at formuleringerne i bestemmelsen, i art. 53, 1, sætningen; "...handelsrelaterede samarbejde højde for principperne..." modificeres til "...handelsrelaterede samarbejde så vidt muligt tager højde for principperne..." og i art. 53, 2, sætningen; "Det handelsrelaterede samarbejde rettes mod at støtte..." modificeres til; "Det handelsrelaterede samarbejde kan rettes mod at støtte..."

Art. 54

Grønland tog i 2015 beslutning om at tiltræde ILO's fem kernekonventioner, hvorved konvention nr. 98 blev tiltrådt i 2017 og konvention nr. 100 påtænkes at tiltrædes i 2018, konvention nr. 111 i 2019, konvention nr. 138 i 2020 og til sidst konvention nr. 182 i 2021.

Art. 59

I Grønland er der gennemført en konkurrencelovgivning, som omfatter alle fire nævnte punkter.

Art. 68

Grønland støtter fuldt ud de initiativer og fokusområder, der nævnes i bestemmelsen, og skal understrege deres specifikke positive relevans for Grønland, herunder særligt med hensyn til at fremme af udviklingen af den private sektor med særlig fokus på SMV'er.

Art. 71

CRR-forordningen er gennemført i Grønland. Derudover har Grønland tiltrådt samarbejdet i Global Forum on Transparency and Exchange of Information. En peer-review proces er indledt med en forventet afslutning i 2020. Grønland kan derfor fuldt ud tilslutte sig nødvendigheden af samarbejde på dette område.

Art. 73, 2

Grønland er blevet givet opfattelsen, at midlerne påtænkes at være "ring fenced", hvilket også var det generelle budskab fra den høje repræsentant og kommissærerne under deres generelle pressekonference om NDICI og EFI'erne d. 14. Juni 2018. Derfor skal der ikke stå (i forslaget til bestemmelsen); "Den vejledende fordeling", men i stedet; "Fordelingen af det beløb,..."

Art. 80

Grønland kan tilslutte sig den positive mulighed for, at det nu er muligt for Grønland at indgå flerårige vejledende programmer, handlingsplaner og tilhørende foranstaltninger.

Art. 82

Grønland finder det positivt, at Grønland nu er omfattet af de "regionale midler", og kan søge midler til regionalt samarbejde med sine regionale naboer. Det er uklart hvilke enheder og lande, der kan omfattes til at blive dækket af de regionale midler for så vidt angår Grønland, men da Grønland befinder sig i Arktis og i Nordatlanten, anser Grønland enheder og lande befindende sig i disse regioner, som værende omfattet. Hvis dette ikke er korrekt, ønsker Grønland dette oplyst.

Art. 84

Fra Grønland skal der komme forslag til, at Grønland, og OLT'erne, høres i relation til denne rapport. Derfor foreslås tilføjelse af følgende sætning før den sidste sætning i bestemmelsen: "Før rapporten indgives til Rådet, sendes

rapporten til høring hos OLT'erne, herunder Grønland, for bemærkninger, der medtages i rapporten.”

ANNEX / Bilag

Bilag 1

Art. 3

Art. 3, 5 i lovtæksten og bilag 1's art. 3, hænger ifølge bilag 1 art. 3 sammen. Grønland efterspørger en afklaring om sammenhæng mellem artikel 3, 5 og indikatorerne defineret i bilag 1, art. 3. Sammenhæng mellem de to bestemmelser er ikke åbenlys, og derfor bør dette afklares.

Bilag IV, afsnit IV

Der synes at være ændringer i bilag IV, afsnit IV, omkring reglerne for udstedelse af EUR 1 certifikater og fakturaerklæringer i forbindelse med eksport til EU, herunder krav om central registrering af givne tilladelser til eksportører. Det er vanskeligt at vurdere om de ændrede procedurer vil lette eller vanskeliggøre eksport til EU. Dette ønskes klarlagt.